

Ræða flutt á fundi Norðurlandaráðs, ódagsett.

Bjarni Benediktsson – Stjórnmal – Ræður – Fundur Norðurlandaráðs - Norðurlandaráð

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

---

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360

Ræður

Askja 4-5, Örk 7

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Vi stí, ef vinnu átt
þannig vel trúna
þa þú at þinna oft
þú at þvísi vel
ok þá þú grasi
vegur, es öðri trúna.

Frjálska

Det er ikke mere end
tusenind år siden vorde
for første gang dette til
hinanden og i den tid
ville jeg ikke behøve at
oversætte det. Men meninger
er den

hvis du har en god vers
og tror på hans venskab så
skal du gå ofte og besøge
ham, for de små skov og
højt græs gror i den
veje som ingen går

Jeg tror at de mange tanker
om nordisk raad og dets
betydning saa man man
erindre denne enkelte sandhed.

Vi som er her forsamlet
er alle politiske og vi
har sikkert alle haft den
samme følelse, da er god

gammel selv pludselig
dubbe op, saa spjættede man
sig selv: Er det for
venskabets skyld, eller er
det fordi han ønsker at
faa noget ud af mig.

Nu ved ~~at~~ vi alle at vi
mødes her: ikke som privat
personer, fordi staten betalte
helt omløbsmidlerne, men
alligevel ved vi at ^{men} det
at vi mødes og kan
lave hinanden at bjænde
her stor betydning for
os alle; ikke bare for
Island, som: ikke bare
føle sig med: alt man
behøver at ha gode venner
som vi kan uden noget
bag tænke om, noget og
indflydelse, tale med
og raadføre os, jeg kan
kun sige at da jeg var
ung og tænkte over Island
stilling i verden saa tvivlede
jeg paa om det nordiske
samarbejde havde virkelig
betydning for mit land.
Nu har jeg faaet min grode
kan [- hovedet] og kan
kun sige at uden nordisk
samarbejde ~~ville~~ Island ~~ikke~~
~~have~~ betyde noget helt andet end vi

Jeg tror, at ~~man~~ det er kun rimeligt at man overvejer dette i de andre nordiske lande nu da man hører at det er en mulighed for, at ~~for~~ ^{det skal} ~~man~~ ~~gøres~~ foranstaltninger til at udelukke konkurrencen af et af de islandske små flyveselskaber med det store SAS. Uden at gaa nærmere ind paa den sag er det klart at en meget begrænset konkurrence paa et meget begrænset område means man samtidigt har en meget fordelagtig handel med Island. Naturligvis er den handel ikke af særlig stor betydning for de andre lande selv om den er ~~af~~ ~~sa~~ saa stor del af hele vor handel. Men paa den anden side kan ^{en begrænset} konkurrence fra et lille islandske flyveselskab naar alt kommer til alt ikke være af udslagsgørende betydning for de andre men det er af ~~relativ~~ stor betydning for os at vi kan udbygge vort alt for ensidige erhvervsliv. Fordi endnu lever vi af den flygtige fisk, som man først maa søge

at fra islandske side maa man føle sig om det er helt billigt at man hindrer

at finde i havets dyb og
siden øft er i bke helt let
at sælge selv om man har
fået dem. Derfor ser vi
i bke uden bekymring på
hale udviklingen i markeds-
spørgsmålet

Statsminister Bjarni Benediktsson, Island:

Veist, ef vin átt thenns vel trúir

far thú at finna oft

thví at hrísd vex

ok háu grasi

vegr, es vætki tröðr

Det er ikke mere end 1000 år siden vore forfædre sagde dette til hinanden, og på den tid ville jeg ikke behøve at oversætte det, men meningen, som jeg nu i dag må oversætte den, er:

Hvis du har en god ven

og tror på hans venskab,

så skal du ofte gå og besøge ham,

fordi småskov og højt græs gror på de veje

som ingen går.

Jeg tror, at når man tænker på Nordisk Råd og dets betydning, bør man erindre denne enkle sandhed. Vi, som er her forsamlede, er alle politikere, og vi har sikkert alle haft den samme følelse, når en god gammel ven pludselig dukker op, så spørger man sig selv: er det for venskabets skyld, eller er det, fordi han ønsker at få noget ud af mig?

Nu ved vi alle, at vi mødes her ikke som privatpersoner, fordi staten betaler alle omkostningerne, men alligevel ved vi, at det at vi mødes og kan lære hinanden at kende, har stor betydning for os alle og for vore nationer, ikke kun for Island eller islændinge, som ikke kan følge med i alt, men som behøver gode venner, som vi, uden nogen bagtanke om magt og indflydelse, kan tale med og rådføre os med.

Jeg kan kun sige, at da jeg var ung og tænkte på Islands stilling i verden, tvivlede jeg på, om det nordiske samarbejde havde virkelig betydning for mit land. Nu har jeg fået mine grå hår, og jeg kan kun sige, at uden nordisk samarbejde må jeg spørge, om Island overhovedet kunne leve som selvstændig stat; det ville sikkert blive noget helt andet end det, jeg og vi alle ønsker.

Så kommer jeg til de praktiske ting, som plager os alle nu til dags.

I det forløbne år har det vist sig - i hvert fald fra et kort-tidssynspunkt, at konsekvenserne af det, som skete for et år siden, næppe bliver så alvorlige, som man i begyndelsen frygtede. Men Island har dog, til en vis grad, en særstilling. Island er ikke medlem af EFTA, og deltager derfor ikke i det frie marked for industrivarer, som dannes inden for EFTAs rammer.

Der er vægtige grunde for, at Island ikke har søgt om at blive medlem af EFTA. En af de betydningsfuldste er den, at samarbejdet inden for EFTA fortrinsvis gælder industrielle produkter, men kun i ringe grad de produkter, som har en alt overvejende betydning for os, fiskeriprodukterne. Dette betyder igen, at Island, hvis det blev medlem af EFTA, måtte sænke sin told på industriprodukter, uden at kunne få en tilsvarende begunstigelse for sine produkter. Den generelle regel om gensidighed er ikke blevet opfyldt.

EFTA-landene har over 35 pct. af Islands udenrigshandel, og deraf udgør handelen med de øvrige nordiske lande over det halve. Island har en relativt større andel af sin import fra Norden end noget af de andre nordiske lande. Derimod er Nordens andel i den islandske eksport forholdsvis lav, og lavere end for de øvrige nordiske lande med undtagelse af Finland.

Jeg tror kun, det er rimeligt, at man overvejer/^{dette}i de andre nordiske lande, nu, da man hører, at der er mulighed for, at der skal træffes foranstaltninger til at udelukke et af de islandske små flyve-

selskaber fra konkurrencen med det store SAS.

Uden at gå nærmere ind på denne sag er det klart, at man fra islandsk side må spørge, om det er helt rimeligt, at man hindrer en meget begrænset konkurrence på et meget begrænset område, samtidig med at man har en meget fordelagtig handel med Island. Naturligvis er denne handel ikke af særlig stor betydning for de andre lande, selv om den er af stor betydning for os, men på den anden side kan en begrænset konkurrence fra det lille islandske flyveselskab, når alt kommer til alt, ikke kunne få udslaggivende betydning for andre, medens det er af stor betydning for os, at vi kan udbygge vort alt for ensidige erhvervsliv. Endnu lever vi i Island hovedsagelig af den "flygtige" fisk, som man først må søge at finde i havets dyb, og som det siden ofte ikke er helt let at sælge, selv om man har fanget den.

Derfor ser vi ikke uden bekymring på udviklingen i markedsspørgsmålet.

Toldpræferencer EFTA-landene imellem truer især vor eksport af frossen fisk til Storbritannien, en eksport, som vi ellers havde store forhåbninger til. Hertil kan føjes, at Island har alvorlige bekymringer for den fremtidige handel med fællesmarkedets lande, som nu har omkring 20 pct. af vor udenrigshandel. Da de seks ikke fuldt ud har markeret deres fiskeripolitik, kan de skadelige virkninger på vore interesser endnu ikke overskues. Den høje fælles toldsats på fiskeriprodukter peger dog klart henimod, at skaden bliver stor.

Selv om de europæiske markedssammenslutningers indflydelse på vor fremtidige udenrigshandel således på nuværende tidspunkt ikke klart kan præciseres, kan man fastslå, at Islands handelsforbindelser med de nordiske lande og med Vesteuropa vil lide væsentlig skade, hvis disse sammenslutninger bliver fast formede, uden at der kommer et samarbejde i stand med de lande, som står udenfor.

Når disse problemer er under debat, understreger vi islandinge gerne, hvor meget mere vi er afhængige af udenrigshandel end de fleste andre

folk. Vor eksport af varer og tjenester - og da også importen - er omkring 45 pct. af bruttonationalproduktet. Næsten halvdelen af hvad vi producerer af varer og tjenester bliver eksporteret i en eller anden form og næsten halvdelen af, hvad vi bruger af varer og tjenester, kommer udefra. Selve vareeksporten, som næsten udelukkende består af fiskeriprodukter, er omkring 1/3 af bruttonationalproduktet. Når hertil føjes, at det for en økonomi af Islands type er en fundamental betingelse for en fortsat vækst, at udenrigshandelen stiger stærkere end produktionen, er det ganske klart, at en delvis eller fuldstændig udelukkelse fra EFTA og fællesmarkedslandene, hvor Island nu har omkring 50 pct. af sin udenrigshandel, let ville tvinge os til at søge forøgede handelsforbindelser andre steder end i Vesteuropa og i Norden. Sådanne ændrede handelsforbindelser kunne have økonomiske og politiske konsekvenser, som ville stride mod vore egne og vore venners interesser.

Disse problemer og deres eventuelle løsning har selvfølgelig været under stadig og nøje overvejelse hos Islands regering. Fra første tid siden markedssammenslutningerne kom på dagsordenen, har islandske myndigheder taget det standpunkt, at de var rede til forhandlinger om toldnedsættelse på industriprodukter, for så vidt afskaffelse af importrestriktioner og toldnedsættelser for vor eksport kunne opnås.

På den anden side har vi ikke kunnet godtage det synspunkt, at handelsfrihed for fiskeriprodukter skulle kobles sammen med konsumentlandenes adgang til eksportlandenes territoriale vande. Argumenter af denne art fremføres slet ikke for handelsfrihed med andre varer. Hvorfor skulle de da godtages for fiskeriprodukter? Island viger ikke fra sit standpunkt vedrørende de territoriale vande, et standpunkt, som vi med andre nationers samtykke har gennemført.

Vi islendinge er klar over, hvor vanskelige og indviklede de problemer er, som markedssammenslutningerne i Europa har skabt, ikke bare for os selv, men også for andre. Det er derfor vort oprigtige håb, at de forsøg på at løse problemerne, der nu gøres på internationalt niveau

- og jeg tænker her specielt på de bebudede toldforhandlinger i GATT -
må føre til et gunstigt resultat, det vil sige, resultere i en generel
toldnedsættelse, der også omfatter told på fiskeriprodukter. Fra vor
side har vi taget det skridt at søge om provisorisk tilslutning til
GATT for at sikre os deltagelse i de forhandlinger, som nu påtænkes.

De nordiske lande har tilsammen Europas største eksport af fiskeri-
produkter. Det er derfor i fælles interesse at arbejde henimod en
generel handelsfrihed på dette felt. Fra Islands side håber vi, at
et nordisk samarbejde om dette bliver sikret bedst muligt i den nær-
meste fremtid.

(Næste taler: Økonomiminister Kjeld Philip)